

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

.....

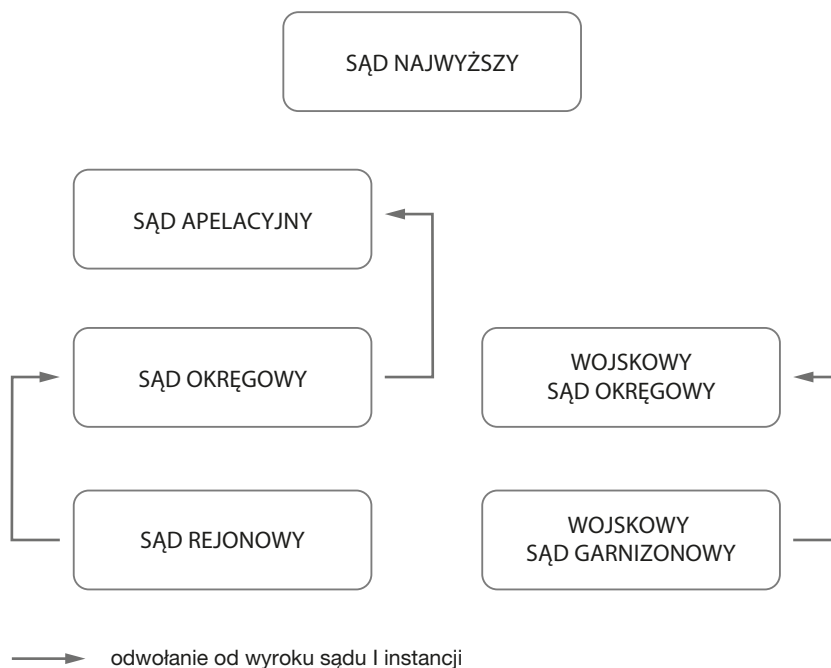
Test składa się z 18 zadań. W zadaniach 1.–5., 7.–11., 13.–17. wybierz poprawną odpowiedź i zaznacz ją znakiem X. Jeśli się pomylisz, otocz kółkiem błędnie zaznaczoną odpowiedź i zaznacz właściwą. Odpowiedzi do zadań 6., 12., 18. zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

Zadanie 1. (0–1)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się schematowi i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Anna S. toczyła spór z sąsiadem, któremu pozwoliła przez dwa miesiące używać swojej kosiarki. Maszyna uległa uszkodzeniu, a sąsiad odmówił pokrycia kosztów naprawy, które wynosiły 1500 zł. Wobec braku porozumienia Anna S. wniosła sprawę do sądu.

Schemat. Struktura sądów w Polsce [fragment]

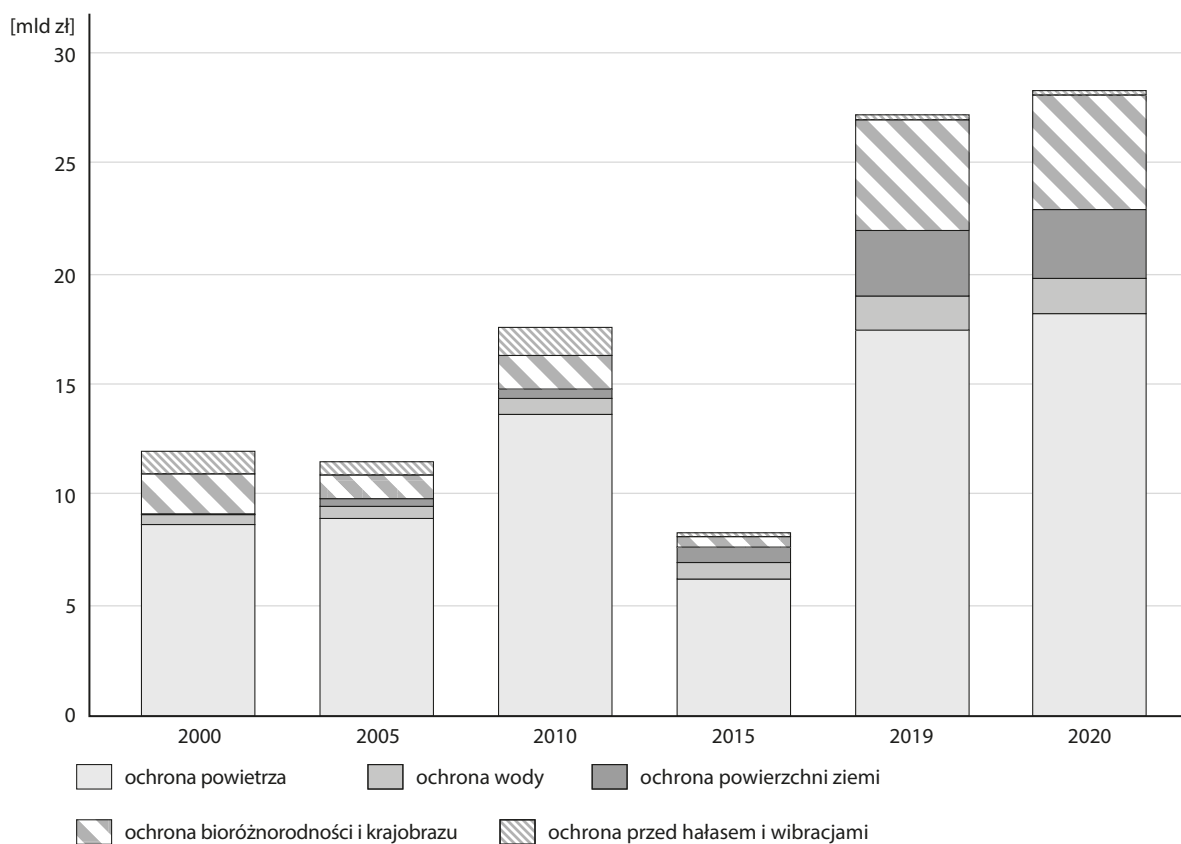
Przedstawioną w tekście sprawę w I instancji rozstrzygnął sąd

- A. okręgowy.
- B. rejonowy.
- C. apelacyjny.
- D. garnizonowy.

Zadanie 2. (0–1)

Przyjrzyj się wykresowi i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wydatki gospodarstw domowych na zakup, montaż oraz budowę urządzeń i produktów służących bezpośrednio ochronie środowiska

Źródło: *Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska 2021*, GUS, Warszawa 2021, s. 39, www.stat.gov.pl [dostęp: 6.02.2023].

Z danych przedstawionych na wykresie wynika, że

- A.** w całym badanym okresie wydatki gospodarstw domowych służące ochronie środowiska były kierowane głównie na ochronę powierzchni ziemi.
- B.** w 2010 roku wydatki gospodarstw domowych na ochronę bioróżnorodności i krajobrazu wyniosły ponad 10 mld złotych.
- C.** w 2019 roku ponad 50% wydatków gospodarstw domowych służących ochronie środowiska przeznaczono na ochronę powietrza.
- D.** w latach 2000–2010 odsetek wydatków gospodarstw domowych na ochronę przed hałasem i wibracjami systematycznie wzrastał.

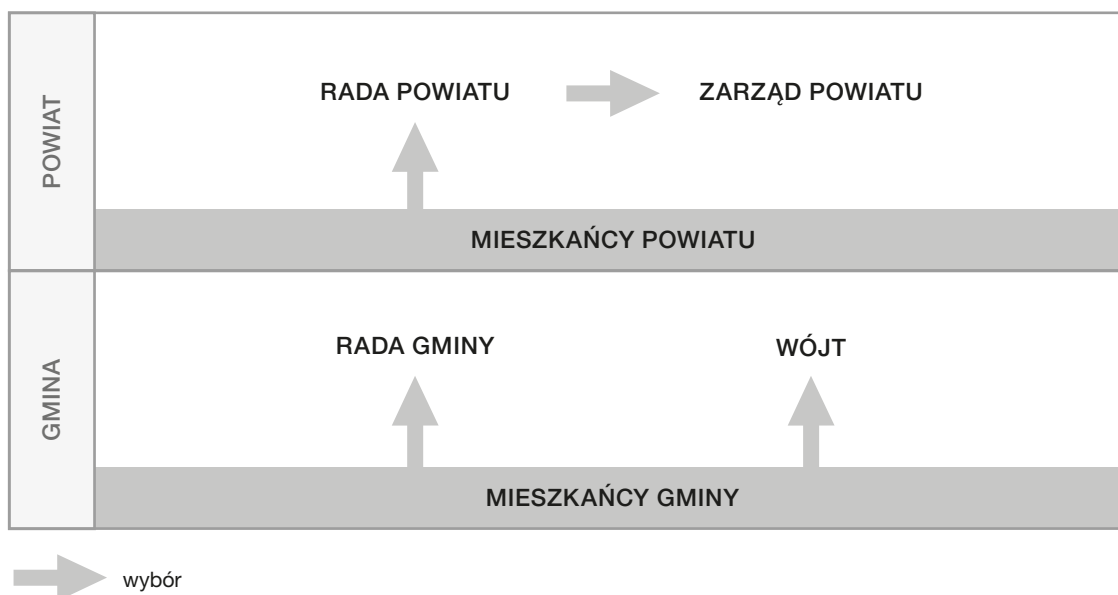
Zadanie 3. (0–2)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się schematowi i wykonaj polecenie.

O jednym z organów samorządu terytorialnego w Polsce

Jest organem stanowiącym. Przyjmuje roczny plan dochodów i wydatków gminy. Podejmuje uchwały w sprawach podatków i opłat.

Schemat. Sposób powoływania organów samorządu terytorialnego [gmina i powiat]

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

I.	Organ przedstawiony w tekście jest wybierany w wyborach powszechnych i bezpośrednich przez mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego.	P	F
II.	Jednym z zadań organu przedstawionego w tekście jest uchwalanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego.	P	F

Zadanie 4. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wypowiedzi uczniów szkoły podstawowej na temat edukacji zdalnej

Jagoda: Nie narzekam. Mogłam dłużej pospać, często wstawałam tuż przed lekcjami.

Bartek: W czasie nauki zdalnej brakowało mi kolegów. Owszem, rozmawialiśmy godzinami przez komunikatory, ale nie było wspólnych wypadów na rowerach czy kopania piłki.

Karolina: Dla mnie to zmarnowany czas. Chciałam nauczyć się pływać i ukończyć kurs żeglarski. Zamiast tego spędzałam długie godziny przed komputerem.

Wojtek: Nie było łatwo. Codziennie zrywało mi się połączenie internetowe. Do tego dzielę pokój z bratem, który też uczył się zdalnie. Słuchawki nie rozwiązywały problemu.

Zaspokajania potrzeby przynależności dotyczy wypowiedź

A. Jagody.

B. Bartka.

C. Karoliny.

D. Wojtka.

Zadanie 5. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Przykłady działań z zakresu ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa

1. Na jednej z ulic Starego Miasta grupa osób została wylegitymowana za zakłócanie ciszy nocnej.
2. Po trwającym dwa miesiące dochodzeniu ustalono sprawców napadu na jeden z supermarketów.
3. Funkcjonariusze zatrzymali pojazd, którego kierowca naruszył przepisy ruchu drogowego.
4. Bezpieczeństwo uczestników koncertu zorganizowanego na stadionie miejskim zabezpieczała grupa funkcjonariuszy.

Do uprawnień straży miejskiej nie należy działanie oznaczone numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 6. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

Fragment oferty pracy

Poszukujemy kandydatów na stanowisko: opiekunki/opiekuna w przedszkolu do pracy z dziećmi od 10 miesiąca życia do 3 lat.

Szukamy osób:

- energicznych, cierpliwych, dyspozycyjnych, kochających pracę z dziećmi;
- zainteresowanych długotrwałą współpracą na całym etacie, w stałych godzinach pracy: od godziny 8 do 16.

Od kandydatów oczekujemy spełnienia warunków wynikających z Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3:

Art. 16. 1. Opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym może być osoba:

- 1) posiadająca kwalifikacje: pielęgniarki, położnej, opiekunki dziecięcej, nauczyciela wychowania przedszkolnego, nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej lub pedagoga opiekuńczo-wychowawczego, pedagoga społeczno-wychowawczego, pedagoga wczesnej edukacji [...].

Fragment CV [życiorysu]

Imię i nazwisko: Zuzanna Kowalska

Informacje podstawowe:

- Wykształcenie:
 - kierunek studiów: pedagogika wczesnoszkolna – specjalność nauczycielska,
 - tytuł zawodowy: magister.
- Cechy charakteru / umiejętności:
 - odpowiedzialność i cierpliwość,
 - komunikatywność i otwartość.
- Oczekiwania wobec pracodawcy:
 - zmienny czas pracy – jestem mamą małego dziecka i muszę dostosowywać czas mojej pracy do jego potrzeb i godzin pracy męża (pracuje w systemie dwuzmianowym);
 - praca, która zapewnia bezpośredni kontakt z dziećmi.

Wyjaśnij, dlaczego pani Zuzanna Kowalska zainteresowała się przedstawioną ofertą oraz co było powodem rezygnacji z ubiegania się o tę pracę. Odwołaj się do zamieszczonych materiałów.

Zadanie 7. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Agnieszka mieszka i jest zameldowana we Wrocławiu, jednym z największych miast w Polsce. Władze samorządowe jej miasta wykonują zadania właściwe zarówno dla gminy, jak i powiatu. Wrocław jest stolicą województwa dolnośląskiego.

Wniosek o wydanie prawa jazdy Agnieszka powinna złożyć w

- A. urzędzie miasta.
- B. urzędzie wojewódzkim.
- C. starostwie powiatowym.
- D. urzędzie marszałkowskim.

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Stowarzyszenie to organizacja pozarządowa. Pozyskiwane przez nie środki finansowe przeznaczone są wyłącznie na realizację celów statutowych – nie stanowią natomiast zysku przeznaczanego do podziału pomiędzy członków. Po dwóch latach działalności, a także spełnieniu innych określonych przez prawo wymogów stowarzyszenie może zostać organizacją pożytku publicznego i zbierać 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych.

Kiedy należysz do stowarzyszenia,

- A. utrzymujesz się z zysków wypracowanych przez organizację.
- B. otrzymujesz zwolnienie z płacenia podatku dochodowego.
- C. stajesz się pracownikiem administracji rządowej.
- D. pracujesz na rzecz osiągnięcia celów statutowych.

Zadanie 9. (0–2)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenia zdań.

Wybrane przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 68.2. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Art. 45.1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Art. 62.1. Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat.

I. Do praw i wolności osobistych odnosi się przepis artykułu

- A. 68.2.
- B. 45.1.
- C. 62.1.

II. Do praw i wolności politycznych odnosi się przepis artykułu

- A. 68.2.
- B. 45.1.
- C. 62.1.

Zadanie 10. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wypowiedzi o pracy dziennikarzy

1. Informatorzy muszą być pewni, że dziennikarz nie zdradzi ich wizerunku i tożsamości. Zaufanie w tym zawodzie jest najważniejszą zasadą.
2. Najważniejsi są czytelnicy. Przykładowo, jeżeli czekają na zdjęcia znanej aktorki, dziennikarz musi je zdobyć, nawet gdyby miał przeskoczyć przez płot jej prywatnej posesji.
3. Wielu rozmówców nie potrafi ciekawie przekazywać swoich historii. Dziennikarze są zmuszeni ubarwiać ich relacje, aby przyciągnąć uwagę odbiorców.
4. Dziennikarze powinni unikać przypuszczeń, plotek i stronnicości. Ważne jest także, żeby przedstawiali informacje z różnych perspektyw i we właściwym dla nich kontekście.

Zachowania zgodne z zasadami etyki dziennikarskiej przedstawiono w opisach oznaczonych numerami

- A. 1. i 2.
- B. 3. i 4.
- C. 2. i 3.
- D. 1. i 4.

Zadanie 11. (0–1)

Przeczytaj teksty i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Obowiązujące przepisy prawne

Art. 556. Sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana ma wadę fizyczną lub prawną [...].

Art. 556¹. §1. Wada fizyczna polega na niezgodności rzeczy sprzedanej z umową. W szczególności rzecz sprzedana jest niezgodna z umową, jeżeli:

- 1) nie ma właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub przeznaczenia;
- 2) nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego [...].
- 3) nie nadaje się do celu, o którym kupujący poinformował sprzedawcę przy zawarciu umowy [...].

Art. 568. §1. Sprzedawca odpowiada [...], jeżeli wada fizyczna zostanie stwierdzona przed upływem dwóch lat.

Źródło: Dz. U. 2020 r., poz. 1740.

Opis sytuacji

W grudniu 2019 roku kurier dostarczył Agnieszce, zgodnie z zawartą umową sprzedaży, nowy rower górski. W czerwcu 2020 roku dziewczyna złożyła reklamację, twierdząc, że towar nie spełnia jej oczekiwań. Rower był sprawny i umożliwiał jazdę w trudnym terenie, ale nie miał bagażnika, czego po czasie zaczęło brakować właścicielce. Ponadto Agnieszka zdała sobie sprawę, że łatwiejszy w użytkowaniu będzie typowy rower miejski. Reklamacji nie uznano, powołując się na przytoczone przepisy prawne.

O odrzuceniu przez sprzedawcę roszczeń Agnieszki zdecydowało

- A.** niewskazanie wad fizycznych towaru.
- B.** niedotrzymanie terminu złożenia reklamacji.
- C.** niewłaściwe użytkowanie towaru przez nabywczynię.
- D.** nieprzystosowanie roweru do użytkowania w mieście.

Zadanie 12. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

Opis sytuacji

Justyna ma 14 lat. Od dwóch miesięcy rzadko uczęszcza do szkoły. Nauczyciele dostrzegają również inne problemy dotyczące jej zachowania. Justyna jest agresywna wobec kolegów i nauczycieli. Dopuszcza się też drobnych kradzieży.

Obowiązujące przepisy prawne

Art. 1. 1. Przepisy ustawy stosuje się w zakresie:

- 1) postępowania w sprawach o demoralizację – wobec osób, które ukończyły 10 lat i nie są pełnoletnie;
- 2) postępowania w sprawach o czyny karalne – wobec osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat;

[...]

Art. 4. 1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności dopuszczenie się czynu zabronionego, naruszanie zasad współżycia społecznego, uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, używanie alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, ich prekursorów, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, zwanych dalej „substancją psychoaktywną”, uprawianie nierządu, ma społeczny obowiązek odpowiednio przeciwdziałać temu, a przede wszystkim zawiadomić o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkołę, sąd rodzinny, Policję lub inny właściwy organ.

Art. 6. Wobec nieletniego mogą być stosowane środki wychowawcze, środek leczniczy oraz środek poprawczy. Wobec nieletniego kara może być orzeczona tylko w przypadkach określonych w ustawie, jeżeli inne środki nie są w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego.

Źródło: Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, Dz. U. 2022 r., poz. 1700.

Wyjaśnij, jakie zachowania świadczą o demoralizacji Justyny i jakie mogą być konsekwencje prawne takich czynów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza w gminie

- W Opolu 500 podpisów zebranych pod projektem w sprawie niewpuszczania do miasta cyrków ze zwierzętami zachęciło radę miasta do podjęcia uchwały w tej sprawie.
- Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza w warszawskiej dzielnicy Białołęka (3,5 tys. podpisów) zakończyła się budową szpitala, o który mieszkańcy walczyli od wielu lat.

Źródło: *Jak wprowadzić obywatelską inicjatywę uchwałodawczą w swojej miejscowości?*
www.mamprawowiedziec.pl [dostęp: 6.02.2023].

Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza to działanie typowe dla demokracji bezpośredniej, ponieważ

- A. usprawnia funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego.
- B. zapewnia obywatelom kontrolę nad organami władzy w gminie.
- C. umożliwia wszystkim mieszkańcom gminy udział w rządzeniu.
- D. działa na korzyść lokalnego środowiska naturalnego.

Zadanie 14. (0–1)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

– *Proszę pana, czy może pan rozstrzygnąć, kto z nas ma rację?* – zwróciła się do wychowawcy zdenerwowana uczennica. – *Tak* – odpowiedział nauczyciel – *ale tylko wówczas, gdy każda strona przedstawi mi swoje argumenty. Chcę być bezstronny i nie chcę nikogo skrzywdzić* – dodał. Ania porozmawiała ze swoimi kolegami. Spierające się grupy zgodziły się przyjąć warunki postawione przez nauczyciela i zaakceptować zaproponowane przez niego rozwiązanie.

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

W sytuacji przedstawionej w tekście wychowawca przyjął rolę

A.	arbitra,	ponieważ	1.	ułatwił komunikację pomiędzy zwaśnionymi grupami.
			2.	zdecydował o sposobie rozwiązania konfliktu.
B.	mediatora,		3.	wspierał jedną z grup uczestniczących w sporze.

Zadanie 15. (0–2)

Przeczytaj tekst i uzupełnij zdanie. Zaznacz A albo B oraz C albo D.

– *Nie chcemy jechać do Krakowa i już!* – podniesionym głosem oznajmiła Kasia. – *A my do Gdańska!* – odpowiedział wzburzony Janek. Już drugi dzień dwie rywalizujące ze sobą grupy blokowały organizację wycieczki klasowej. Tomek, przewodniczący klasy, był zmęczony nieudanymi próbami pogodzenia zwaśnionych stron. Zagroził więc, że wyjazd zostanie odwołany. Wtedy na sali zapadła cisza. – *Co więc proponujesz?* – zapytała Kasia. – *Skoro nie chcecie ani do Krakowa, ani do Gdańska, to jedźmy do Warszawy* – powiedział Tomek. Uczniowie, zaniepokojeni stanowczością przewodniczącego, przyjęli propozycję bez dalszych dyskusji.

Rozstrzygnięcie konfliktu między uczniami nastąpiło w drodze **A/B**, na co wskazuje przyjęcie przez grupę **C/D**.

I. A. kompromisu	II. C. narzuconego rozwiązania
B. uległości	D. wynegocjowanego rozwiązania

Zadanie 16. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Socjalizacja to proces, w którym jednostka

- A.** ogranicza swoje relacje z innymi ludźmi.
- B.** nabywa normy obowiązujące w społeczeństwie.
- C.** uzyskuje dominującą pozycję w grupie społecznej.
- D.** odrzuca wzory zachowań obowiązujące w środowisku.

Zadanie 17. (0–1)

Przeczytaj teksty i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 127.

1. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.
2. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany na pięcioletnią kadencję i może być ponownie wybrany tylko raz.
3. Na Prezydenta Rzeczypospolitej może być wybrany obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 35 lat i korzysta z pełni praw wyborczych do Sejmu. Kandydata zgłasza co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.

Opisy sytuacji

- A.** Adam, lat 35, jest obywatelem USA narodowości polskiej. W bieżącym roku złożył wniosek o nadanie mu obywatelstwa polskiego.
- B.** Tamara, lat 57, przyjechała do Polski w poszukiwaniu pracy. Pochodzi z Ukrainy. Podobnie jak jej cała rodzina, ma wyłącznie obywatelstwo ukraińskie.
- C.** Mateusz, lat 20, jest obywatelem polskim narodowości polskiej. W 2019 roku po raz pierwszy oddał swój głos w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP.
- D.** Karolina, lat 40, jest Czeszką na stałe zamieszkującą w województwie śląskim. Będąc obywatelką Polski, korzysta z przysługujących jej praw wyborczych do Sejmu RP.

Osobą, która może kandydować na stanowisko Prezydenta RP, jest

A. Adam.	B. Tamara.	C. Mateusz.	D. Karolina.

Zadanie 18. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Fragment ogłoszenia

Jesteś młody, aktywny i wrażliwy na problemy innych? Czekamy właśnie na Ciebie.

Nasze stowarzyszenie wspiera tych, którym wiek, choroba i samotność odebrały radość życia. Poszukujemy ochotników, którzy będą spędzać z naszymi podopiecznymi jedną godzinę dziennie, czytając im książki i prasę.

Nie możemy zaoferować wynagrodzenia, ale gwarantujemy korzyści, których na pieniądze przeliczyć się nie da. Radość i wdzięczność, które są źródłem satysfakcji dla nas, mogą stać się Twoim udziałem.

Pracując dla innych, zdobędziesz doświadczenie, wiedzę i umiejętności, które wykorzystasz w dorosłym życiu.

Nie czekaj – zgłoś się!

Wyjaśnij, w jakim charakterze młodzi ludzie będą mogli podjąć oferowaną pracę i poprzez jakie działania mogą realizować cele stowarzyszenia. Użyj pojęcia *wolontariat*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

.....

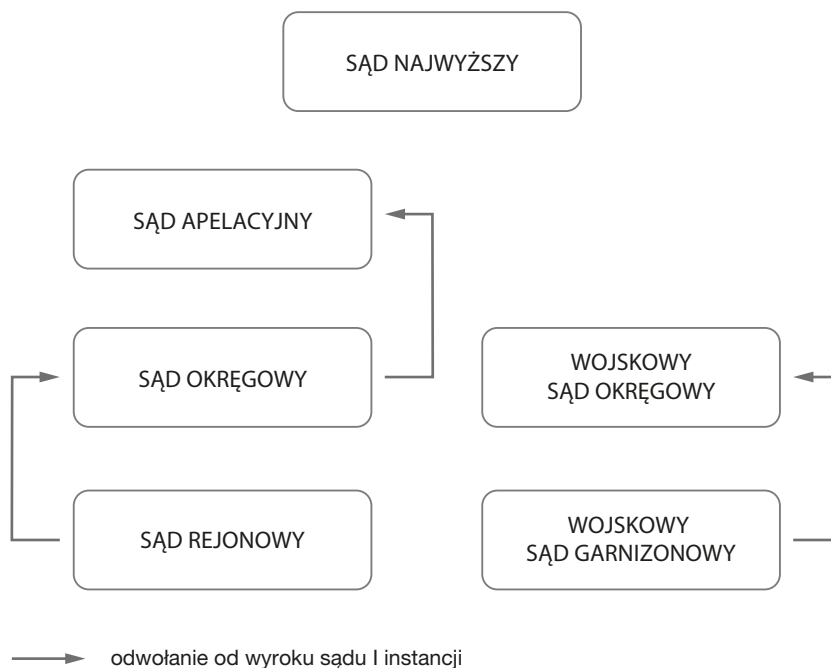
Test składa się z 18 zadań. W zadaniach 1.–5., 7.–11., 13.–17. wybierz poprawną odpowiedź i zaznacz ją znakiem X. Jeśli się pomylisz, otocz kółkiem błędnie zaznaczoną odpowiedź i zaznacz właściwą. Odpowiedzi do zadań 6., 12., 18. zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

Zadanie 1. (0–1)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się schematowi i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Anna S. toczyła spór z sąsiadem, któremu pozwoliła przez dwa miesiące używać swojej kosiarki. Maszyna uległa uszkodzeniu, a sąsiad odmówił pokrycia kosztów naprawy, które wynosiły 1500 zł. Wobec braku porozumienia Anna S. wniosła sprawę do sądu.

Schemat. Struktura sądów w Polsce [fragment]

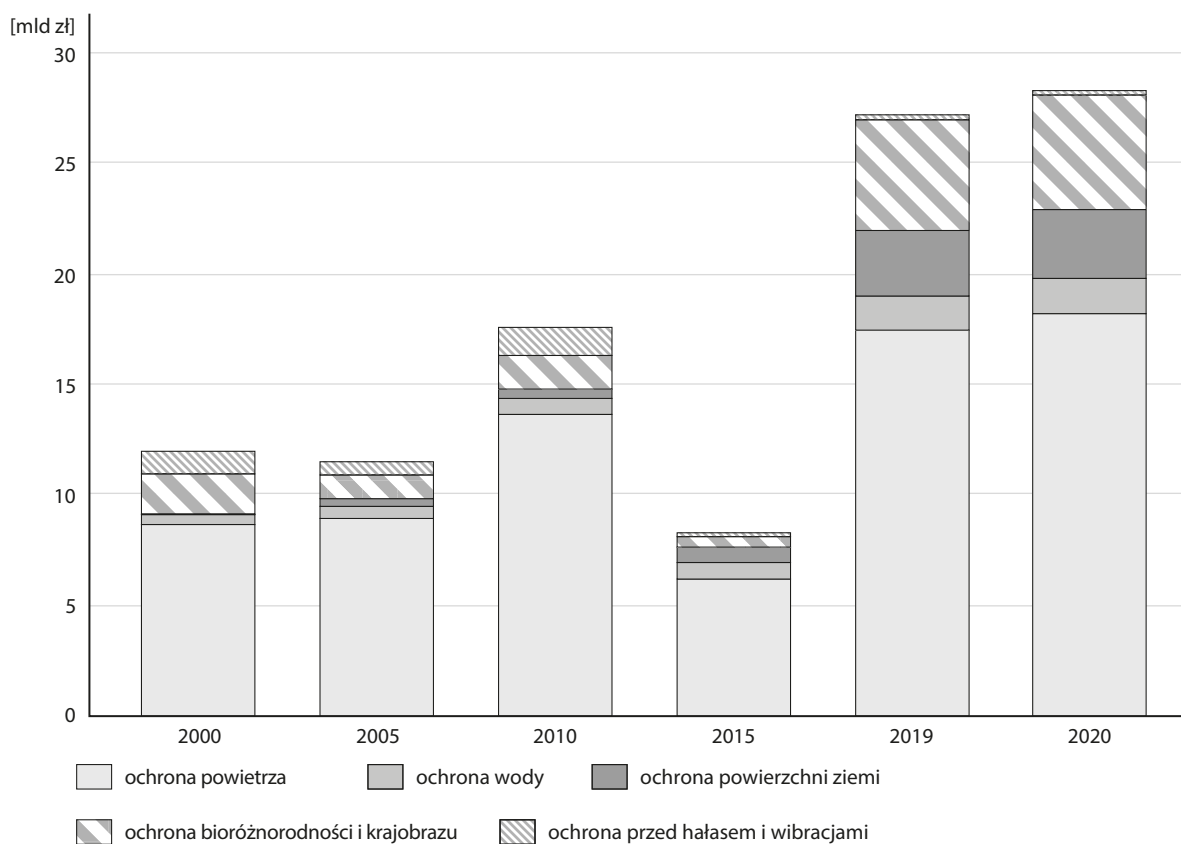
Przedstawioną w tekście sprawę w I instancji rozstrzygnął sąd

- A. rejonowy.
- B. okręgowy.
- C. apelacyjny.
- D. garnizonowy.

Zadanie 2. (0–1)

Przyjrzyj się wykresowi i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wydatki gospodarstw domowych na zakup, montaż oraz budowę urządzeń i produktów służących bezpośrednio ochronie środowiska

Źródło: *Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska 2021*, GUS, Warszawa 2021, s. 39, www.stat.gov.pl [dostęp: 6.02.2023].

Z danych przedstawionych na wykresie wynika, że

- A. w całym badanym okresie wydatki gospodarstw domowych służące ochronie środowiska były kierowane głównie na ochronę powierzchni ziemi.
- B. w 2010 roku wydatki gospodarstw domowych na ochronę bioróżnorodności i krajobrazu wyniosły ponad 10 mld złotych.
- C. w 2019 roku ponad 50% wydatków gospodarstw domowych służących ochronie środowiska przeznaczono na ochronę powietrza.
- D. w latach 2000–2010 odsetek wydatków gospodarstw domowych na ochronę przed hałasem i wibracjami systematycznie wzrastał.

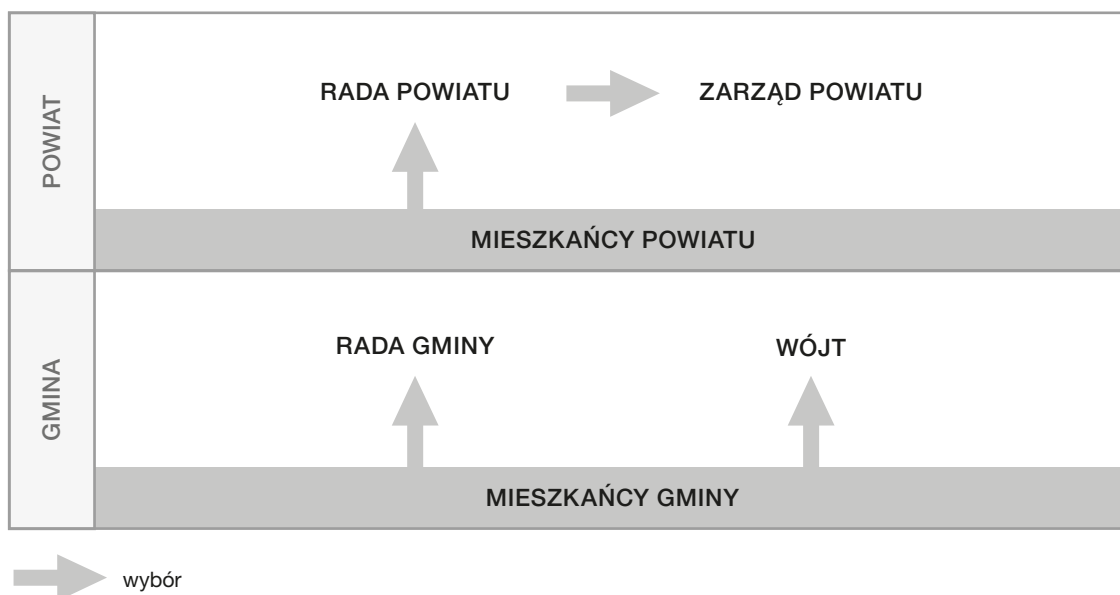
Zadanie 3. (0–2)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się schematowi i wykonaj polecenie.

O jednym z organów samorządu terytorialnego w Polsce

Jest organem stanowiącym. Przyjmuje roczny plan dochodów i wydatków gminy. Podejmuje uchwały w sprawach podatków i opłat.

Schemat. Sposób powoływania organów samorządu terytorialnego [gmina i powiat]

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

I.	Jednym z zadań organu przedstawionego w tekście jest uchwalanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego.	P	F
II.	Organ przedstawiony w tekście jest wybierany w wyborach powszechnych i bezpośrednich przez mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego.	P	F

Zadanie 4. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wypowiedzi uczniów szkoły podstawowej na temat edukacji zdalnej

Jagoda: Nie narzekam. Mogłam dłużej pospać, często wstawałam tuż przed lekcjami.

Bartek: W czasie nauki zdalnej brakowało mi kolegów. Owszem, rozmawialiśmy godzinami przez komunikatory, ale nie było wspólnych wypadów na rowerach czy kopania piłki.

Karolina: Dla mnie to zmarnowany czas. Chciałam nauczyć się pływać i ukończyć kurs żeglarski. Zamiast tego spędzałam długie godziny przed komputerem.

Wojtek: Nie było łatwo. Codziennie zrywało mi się połączenie internetowe. Do tego dzielę pokój z bratem, który też uczył się zdalnie. Słuchawki nie rozwiązywały problemu.

Zaspokajania potrzeby przynależności dotyczy wypowiedź

A. Jagody.

B. Bartka.

C. Karoliny.

D. Wojtka.

Zadanie 5. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Przykłady działań z zakresu ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa

1. Na jednej z ulic Starego Miasta grupa osób została wylegitymowana za zakłócanie ciszy nocnej.
2. Po trwającym dwa miesiące dochodzeniu ustalono sprawców napadu na jeden z supermarketów.
3. Funkcjonariusze zatrzymali pojazd, którego kierowca naruszył przepisy ruchu drogowego.
4. Bezpieczeństwo uczestników koncertu zorganizowanego na stadionie miejskim zabezpieczała grupa funkcjonariuszy.

Do uprawnień straży miejskiej nie należy działanie oznaczone numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 6. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

Fragment oferty pracy

Poszukujemy kandydatów na stanowisko: opiekunki/opiekuna w przedszkolu do pracy z dziećmi od 10 miesiąca życia do 3 lat.

Szukamy osób:

- energicznych, cierpliwych, dyspozycyjnych, kochających pracę z dziećmi;
- zainteresowanych długotrwałą współpracą na całym etacie, w stałych godzinach pracy: od godziny 8 do 16.

Od kandydatów oczekujemy spełnienia warunków wynikających z Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3:

Art. 16. 1. Opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym może być osoba:

- 1) posiadająca kwalifikacje: pielęgniarki, położnej, opiekunki dziecięcej, nauczyciela wychowania przedszkolnego, nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej lub pedagoga opiekuńczo-wychowawczego, pedagoga społeczno-wychowawczego, pedagoga wczesnej edukacji [...].

Fragment CV [życiorysu]

Imię i nazwisko: Zuzanna Kowalska

Informacje podstawowe:

- Wykształcenie:
 - kierunek studiów: pedagogika wczesnoszkolna – specjalność nauczycielska,
 - tytuł zawodowy: magister.
- Cechy charakteru / umiejętności:
 - odpowiedzialność i cierpliwość,
 - komunikatywność i otwartość.
- Oczekiwania wobec pracodawcy:
 - zmienny czas pracy – jestem mamą małego dziecka i muszę dostosowywać czas mojej pracy do jego potrzeb i godzin pracy męża (pracuje w systemie dwuzmianowym);
 - praca, która zapewnia bezpośredni kontakt z dziećmi.

Wyjaśnij, dlaczego pani Zuzanna Kowalska zainteresowała się przedstawioną ofertą oraz co było powodem rezygnacji z ubiegania się o tę pracę. Odwołaj się do zamieszczonych materiałów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Agnieszka mieszka i jest zameldowana we Wrocławiu, jednym z największych miast w Polsce. Władze samorządowe jej miasta wykonują zadania właściwe zarówno dla gminy, jak i powiatu. Wrocław jest stolicą województwa dolnośląskiego.

Wniosek o wydanie prawa jazdy Agnieszka powinna złożyć w

- A. urzędzie marszałkowskim.
- B. starostwie powiatowym.
- C. urzędzie wojewódzkim.
- D. urzędzie miasta.

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Stowarzyszenie to organizacja pozarządowa. Pozyskiwane przez nie środki finansowe przeznaczone są wyłącznie na realizację celów statutowych – nie stanowią natomiast zysku przeznaczanego do podziału pomiędzy członków. Po dwóch latach działalności, a także spełnieniu innych określonych przez prawo wymogów stowarzyszenie może zostać organizacją pożytku publicznego i zbierać 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych.

Kiedy należysz do stowarzyszenia,

- A. utrzymujesz się z zysków wypracowanych przez organizację.
- B. otrzymujesz zwolnienie z płacenia podatku dochodowego.
- C. pracujesz na rzecz osiągnięcia celów statutowych.
- D. stajesz się pracownikiem administracji rządowej.

Zadanie 9. (0–2)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenia zdań.

Wybrane przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 68.2. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Art. 45.1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Art. 62.1. Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat.

I. Do praw i wolności osobistych odnosi się przepis artykułu

- A. 68.2.
- B. 45.1.
- C. 62.1.

II. Do praw i wolności politycznych odnosi się przepis artykułu

- A. 68.2.
- B. 45.1.
- C. 62.1.

Zadanie 10. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wypowiedzi o pracy dziennikarzy

1. Informatorzy muszą być pewni, że dziennikarz nie zdradzi ich wizerunku i tożsamości. Zaufanie w tym zawodzie jest najważniejszą zasadą.
2. Najważniejsi są czytelnicy. Przykładowo, jeżeli czekają na zdjęcia znanej aktorki, dziennikarz musi je zdobyć, nawet gdyby miał przeskoczyć przez płot jej prywatnej posesji.
3. Wielu rozmówców nie potrafi ciekawie przekazywać swoich historii. Dziennikarze są zmuszeni ubarwiać ich relacje, aby przyciągnąć uwagę odbiorców.
4. Dziennikarze powinni unikać przypuszczeń, plotek i stroniczości. Ważne jest także, żeby przedstawiali informacje z różnych perspektyw i we właściwym dla nich kontekście.

Zachowania zgodne z zasadami etyki dziennikarskiej przedstawiono w opisach oznaczonych numerami

- A. 1. i 2.
- B. 3. i 4.
- C. 2. i 3.
- D. 1. i 4.

Zadanie 11. (0–1)

Przeczytaj teksty i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Obowiązujące przepisy prawne

Art. 556. Sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana ma wadę fizyczną lub prawną [...].

Art. 556¹. §1. Wada fizyczna polega na niezgodności rzeczy sprzedanej z umową. W szczególności rzecz sprzedana jest niezgodna z umową, jeżeli:

- 1) nie ma właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub przeznaczenia;
- 2) nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego [...].
- 3) nie nadaje się do celu, o którym kupujący poinformował sprzedawcę przy zawarciu umowy [...].

Art. 568. §1. Sprzedawca odpowiada [...], jeżeli wada fizyczna zostanie stwierdzona przed upływem dwóch lat.

Źródło: Dz. U. 2020 r., poz. 1740.

Opis sytuacji

W grudniu 2019 roku kurier dostarczył Agnieszce, zgodnie z zawartą umową sprzedaży, nowy rower górski. W czerwcu 2020 roku dziewczyna złożyła reklamację, twierdząc, że towar nie spełnia jej oczekiwań. Rower był sprawny i umożliwiał jazdę w trudnym terenie, ale nie miał bagażnika, czego po czasie zaczęło brakować właścicielce. Ponadto Agnieszka zdała sobie sprawę, że łatwiejszy w użytkowaniu będzie typowy rower miejski. Reklamacji nie uznano, powołując się na przytoczone przepisy prawne.

O odrzuceniu przez sprzedawcę roszczeń Agnieszki zdecydowało

- A.** nieprzystosowanie roweru do użytkowania w mieście.
- B.** niewłaściwe użytkowanie towaru przez nabywczynię.
- C.** niedotrzymanie terminu złożenia reklamacji.
- D.** niewskazanie wad fizycznych towaru.

Zadanie 12. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

Opis sytuacji

Justyna ma 14 lat. Od dwóch miesięcy rzadko uczęszcza do szkoły. Nauczyciele dostrzegają również inne problemy dotyczące jej zachowania. Justyna jest agresywna wobec kolegów i nauczycieli. Dopuszcza się też drobnych kradzieży.

Obowiązujące przepisy prawne

Art. 1. 1. Przepisy ustawy stosuje się w zakresie:

- 1) postępowania w sprawach o demoralizację – wobec osób, które ukończyły 10 lat i nie są pełnoletnie;
- 2) postępowania w sprawach o czyny karalne – wobec osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat;

[...]

Art. 4. 1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności dopuszczenie się czynu zabronionego, naruszanie zasad współżycia społecznego, uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, używanie alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, ich prekursorów, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, zwanych dalej „substancją psychoaktywną”, uprawianie nierządu, ma społeczny obowiązek odpowiednio przeciwdziałać temu, a przede wszystkim zawiadomić o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkołę, sąd rodzinny, Policję lub inny właściwy organ.

Art. 6. Wobec nieletniego mogą być stosowane środki wychowawcze, środek leczniczy oraz środek poprawczy. Wobec nieletniego kara może być orzeczona tylko w przypadkach określonych w ustawie, jeżeli inne środki nie są w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego.

Źródło: Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, Dz. U. 2022 r., poz. 1700.

Wyjaśnij, jakie zachowania świadczą o demoralizacji Justyny i jakie mogą być konsekwencje prawne takich czynów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza w gminie

- W Opolu 500 podpisów zebranych pod projektem w sprawie niewpuszczania do miasta cyrków ze zwierzętami zachęciło radę miasta do podjęcia uchwały w tej sprawie.
- Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza w warszawskiej dzielnicy Białołęka (3,5 tys. podpisów) zakończyła się budową szpitala, o który mieszkańcy walczyli od wielu lat.

Źródło: *Jak wprowadzić obywatelską inicjatywę uchwałodawczą w swojej miejscowości?*
www.mamprawowiedziec.pl [dostęp: 6.02.2023].

Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza to działanie typowe dla demokracji bezpośredniej, ponieważ

- A. działa na korzyść lokalnego środowiska naturalnego.
- B. umożliwia wszystkim mieszkańcom gminy udział w rządzeniu.
- C. zapewnia obywatelom kontrolę nad organami władzy w gminie.
- D. usprawnia funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego.

Zadanie 14. (0–1)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

– *Proszę pana, czy może pan rozstrzygnąć, kto z nas ma rację?* – zwróciła się do wychowawcy zdenerwowana uczennica. – *Tak* – odpowiedział nauczyciel – *ale tylko wówczas, gdy każda strona przedstawi mi swoje argumenty. Chcę być bezstronny i nie chcę nikogo skrzywdzić* – dodał. Ania porozmawiała ze swoimi kolegami. Spierające się grupy zgodziły się przyjąć warunki postawione przez nauczyciela i zaakceptować zaproponowane przez niego rozwiązanie.

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

W sytuacji przedstawionej w tekście wychowawca przyjął rolę

A.	arbitra,	ponieważ	1.	zdecydował o sposobie rozwiązania konfliktu.
	B.		mediatora,	2.
				3.

Zadanie 15. (0–2)

Przeczytaj tekst i uzupełnij zdanie. Zaznacz A albo B oraz C albo D.

– *Nie chcemy jechać do Krakowa i już!* – podniesionym głosem oznajmiła Kasia. – *A my do Gdańska!* – odpowiedział wzburzony Janek. Już drugi dzień dwie rywalizujące ze sobą grupy blokowały organizację wycieczki klasowej. Tomek, przewodniczący klasy, był zmęczony nieudanymi próbami pogodzenia zwaśnionych stron. Zagroził więc, że wyjazd zostanie odwołany. Wtedy na sali zapadła cisza. – *Co więc proponujesz?* – zapytała Kasia. – *Skoro nie chcecie ani do Krakowa, ani do Gdańska, to jedźmy do Warszawy* – powiedział Tomek. Uczniowie, zaniepokojeni stanowczością przewodniczącego, przyjęli propozycję bez dalszych dyskusji.

Rozstrzygnięcie konfliktu między uczniami nastąpiło w drodze **A/B**, na co wskazuje przyjęcie przez grupę **C/D**.

I. A. uległości	II. C. narzuconego rozwiązania
B. kompromisu	D. wynegocjowanego rozwiązania

Zadanie 16. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Socjalizacja to proces, w którym jednostka

- A.** odrzuca wzory zachowań obowiązujące w środowisku.
- B.** uzyskuje dominującą pozycję w grupie społecznej.
- C.** nabywa normy obowiązujące w społeczeństwie.
- D.** ogranicza swoje relacje z innymi ludźmi.

Zadanie 17. (0–1)

Przeczytaj teksty i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 127.

1. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.
2. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany na pięcioletnią kadencję i może być ponownie wybrany tylko raz.
3. Na Prezydenta Rzeczypospolitej może być wybrany obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 35 lat i korzysta z pełni praw wyborczych do Sejmu. Kandydata zgłasza co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.

Opisy sytuacji

- A. Adam, lat 35, jest obywatelem USA narodowości polskiej. W bieżącym roku złożył wniosek o nadanie mu obywatelstwa polskiego.
- B. Tamara, lat 57, przyjechała do Polski w poszukiwaniu pracy. Pochodzi z Ukrainy. Podobnie jak jej cała rodzina, ma wyłącznie obywatelstwo ukraińskie.
- C. Mateusz, lat 20, jest obywatelem polskim narodowości polskiej. W 2019 roku po raz pierwszy oddał swój głos w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP.
- D. Karolina, lat 40, jest Czeszką na stałe zamieszkującą w województwie śląskim. Będąc obywatelką Polski, korzysta z przysługujących jej praw wyborczych do Sejmu RP.

Osobą, która może kandydować na stanowisko Prezydenta RP, jest

A. Adam.	B. Tamara.	C. Mateusz.	D. Karolina.

Zadanie 18. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Fragment ogłoszenia

Jesteś młody, aktywny i wrażliwy na problemy innych? Czekamy właśnie na Ciebie.

Nasze stowarzyszenie wspiera tych, którym wiek, choroba i samotność odebrały radość życia. Poszukujemy ochotników, którzy będą spędzać z naszymi podopiecznymi jedną godzinę dziennie, czytając im książki i prasę.

Nie możemy zaoferować wynagrodzenia, ale gwarantujemy korzyści, których na pieniądze przeliczyć się nie da. Radość i wdzięczność, które są źródłem satysfakcji dla nas, mogą stać się Twoim udziałem.

Pracując dla innych, zdobędziesz doświadczenie, wiedzę i umiejętności, które wykorzystasz w dorosłym życiu.

Nie czekaj – zgłoś się!

Wyjaśnij, w jakim charakterze młodzi ludzie będą mogli podjąć oferowaną pracę i poprzez jakie działania mogą realizować cele stowarzyszenia. Użyj pojęcia *wolontariat*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....